

De 'Klassenontmoetingen' tijdens de reünie Rolduc 2022

Op de eerste dag van de reünie Rolduc 2022 bogen 5 klassengroepen zich over het gespreksthema:

wat heeft de culturele ontwikkeling die je op Rolduc hebt ervaren, betekend voor de rest van je leven? En de sportieve ontwikkeling? Welke herinneringen heb je in dat verband aan het verenigingsleven op Rolduc?

De gesprekken werden gemodereerd door Huub Willems, Ton Kock, Huub Evers, Lei Bodelier en Jan Hartmann. Hun gespreksnotities – ieder op zijn eigen wijze en in zijn eigen stijl – staan op de hierna volgende pagina's.

Het zijn bijzondere, soms dierbare, soms emotionele en som humoristische herinneringen.

Ze worden grijpbaar door ze vast te leggen.

Zodat we ze ons *gezamenlijk* kunnen herinneren.

Ongeschreven kunnen ze immers in het niets vervliegen.

Opgeschreven worden ze onvergetelijk...

Het is een boeiend document geworden!

Bordesfoto

Alle foto's in deze publicatie staan op www.reunierolduc.nl en zijn van Pierre Snijders

Op Rolduc in periode 1946 tot 1962

Rolduc: het warme bad waarvan het water nooit afkoelt

In groep ROOD bestond over één ding unanimitieit: de herinneringen aan Rolduc zijn blijvend en kostbaar. Iedereen kijkt met dankbaarheid en weemoed terug naar *le séjour de son enfance*. Op Rolduc is een degelijk cultureel fundament gelegd waarvan iedereen in zijn verdere leven profijt heeft gehad en waarop voor de rest van ieders leven stevig kon worden en is gebouwd.

Van de groep ROOD maakten de oudste deelnemers deel uit. Misschien was er om die reden voor het thema sport weinig belangstelling, maar voor cultuur des te meer. De aftrap kwam uit de mond van Ger Brunenberg, die voor ons in het Latijn de getuigenis uit de Palmzondag Passie zingend ten gehore bracht, en aansluitend liet weten zich nog levendig het besluit te herinneren om Rolduc van nationaal gymnasium tot klein seminarie te hervormen, waartegen de leraren zich verzetten, maar dat toch doorgang vond omdat "*Bisschop Lemmens zich niet tegen Rome durfde te verzetten*". Het effect van die beslissing was niet alleen het wegsturen van leerlingen die niet priester wilden worden maar ook, zoals Ger het prozaïsch uitdrukte, dat "*brave leerlingen voorrang kregen boven intelligente leerlingen*".

Dat de culturele opvoeding op Rolduc haar vruchten heeft afgeworpen, werd al snel duidelijk: Raymond Benders maakte ons er deelgenoot van dat zijn vader, ook oud-Rolducien, hem altijd het belang van de extra curriculaire activiteiten op Rolduc heeft voorgehouden, en dat hij zich dat heeft aangetrokken. Hij weet te vertellen dat toen Johannes XXIII paus werd, op Rolduc het Gaudeamus werd gezongen: "*Wij voelden toen dat wij betrokken waren bij iets heiligs. Dat gevoel ben ik nooit kwijtgeraakt*". Na Rolduc volgde de studie Nederlands en wijsbegeerte en dat heeft onder meer als gevolg gehad dat hij een biografie over Nietzsche heeft geschreven na een kennismaking met W.F. Hermans in Parijs - toen deze De donkere kamer van Damokles schreef, en met wie hij correspondeerde over Multatuli - voorzitter werd van het Willem Frederik Hermans Instituut, en in Moskou, waar Raymond heeft gewoond en gewerkt, veel contact heeft onderhouden met de schrijver Pieter Waterdrinker.

Jan Merckx heeft zijn Rolducse tijd op een bijzondere manier doorgebracht: omdat hij astma had, sliep hij niet op een van de *dortoirs* maar had hij een eigen kamer op de *infirmierie*, zodat hij alle tijd had om boeken te lezen. Zijn culturele belangstelling heeft hij verder vorm gegeven door de verkoop van literatuur (gecombineerd met rookwaren), en het uitgeven van schoolboeken. Die laatste negotie werd omgevormd tot een handel in kantoormeubelen, die aan onder meer Schiphol werden geleverd.

Voor Herman Cromptoets was de leraar Nederlands Heinen de grote inspirator. En dat heeft grote gevolgen gehad. Herman is na Rolduc Nederlandse taal en letterkunde gaan studeren, werd leraar in Deurne en Paramaribo, promoveerde bij prof. A. Weijnen op "*Veenderijterminologie in Nederland en België*", schreef het Woordenboek Brabantse en Limburgse dialecten, en werd redacteur van het Limburgs Woordenboek, dat bestaat uit maar liefst 35 delen. Maar het meest aangrijpend was zijn relaas over de tuberculose-uitbraak op Rolduc in 1955, waarvan hij ook slachtoffer is geweest. Zodoende verbleef Herman van medio februari 1956 tot medio april 1957 in het sanatorium "*Hornerheide*", alwaar hij een dagboek bijhield. In december 2021 heeft Herman zijn herinneringen daaraan, maar ook vele boeiende herinneringen aan Rolduc neergelegd in een prachtig boekje, verluchtigd met veel foto's, en boeiende verhalen, getiteld "*Waar de eekhoorn lacht*". Herman heeft in zijn tijd in Horn maar liefst 124 boeken gelezen! Zijn terugkeer naar Rolduc laat ook de minder liefdevolle kanten van Rolduc zien: toen hij kenbaar maakte dat hij geen priester wil worden, waren de rapen gaar. President Van der Mühlen vroeg hem: "*Bid je wel genoeg?*" Op aandringen van President Moors moest hij, ondanks smeekbeden, aan het einde van de vijfde klas Rolduc verlaten.

Michel Hilak prijst de bijzonder wijze van opvoeden op Rolduc. De opvoedingsattitude was in zijn tijd nog steeds dezelfde als in de tijd van Lodewijk van Deyssel (wiens vader Joseph Alberdingk Thijm een goede vriend was van President Everts): streng en duidelijke regels, maar je kreeg een zekere ruimte om fouten te maken en je werd niet afgestraft. Michel heeft zowel het gymnasium als het filosoficum doorlopen en heeft in zijn Rolducse tijd veel filosofen gelezen, onder anderen Sartre. In zijn militaire diensttijd kwam Michel, zoals hij het plastisch uitdrukte, terecht in "*de onculturele wereld van de boeren van Amsterdam, die in het weekeinde met meiden gingen rommelen*". Desgevraagd ontkende Michel dat hij daaraan heeft meegedaan. Michel is docent immunologie aan een HBO geweest, maar zijn culturele belangstelling is onverminderd: hij studeert Frans en Zweeds.

Piet Goris, de oudste van de deelnemers, benadrukte het belang van kunst, die mensen verbindt, en sprak over de samenhang van kunst met de religieuze gedachte en het transcendente denken, startpunt van het geloof. Hij heeft daarover een mooi boekje geschreven: Kleinboek over Geloof.

Wim Horsmans had een bijzondere bijdrage aan onze verhalen, met zijn verrassende inleiding: "*Ik heb meer geleerd van koeien dan van leraren*". Hij herinnerde ons eraan dat na de oorlog geen uit de Verenigde Staten van Amerika geïmporteerde brokstukken aan koeien mochten worden gegeven, omdat die genetisch behandeld waren. Wij zijn dat blijkbaar vergeten, want tegenwoordig worden mensen gevaccineerd met genetisch behandeld vaccin van Pfizer, hetgeen dus onverstandig is, zo zei hij. Wim beriep zich voor zijn opvatting ook nog op de lessen van de leraar Pop over de constitutie van het menselijk lichaam. Wim's uiteenzettingen leidden tot een levendige discussie in de groep over

voortschrijdend wetenschappelijk inzicht, maar daar wilde Wim niet van weten. Zoals hij zei: "*Je moet niet alles geloven wat de mensen zeggen*". De tegenwerping: "*De kern van de opvoeding op Rolduc was nu juist te geloven in wat je niet kunt waarnemen*", bracht Wim niet tot een andere mening, hetgeen de reactie uitlokte: "*Ook lieve mensen hebben recht op een afwijkende mening*".

Een onverwachte bijdrage aan de uitwisseling van ervaringen was te horen van Lambert Brands. Hij wist te vertellen dat het je niet in dank werd afgenomen als je voor de bèta-richting koos. De gedachte bij de leraren was, dat je dan niet voor het priesterschap zou kiezen. En dat bleef, zo wist Lambert te vertellen, niet zonder gevolgen. Zo had de geschiedenisleraar Schrijen een hekel aan bèta's en dat liet hij blijken doordat hij aan bèta's een andere geschiedenisles gaf dan aan alpha's. Bèta's werden dus al geconfronteerd met nepnieuws toen dat woord nog moest worden uitgevonden. Zoals wij helaas weten is geschiedvervalsing heden ten dage een beproefd middel om een heel volk te misleiden.

Wij waren nog lang niet uitgepraat, onze levendige en boeiende samenspraak had eindeloos kunnen doorgaan. Maar zij werd wreed verstoord door Pierre Snijders: *Hora est!* Het zij Pierre vergeven. Bovendien heeft hij ons mooi op de foto gezet. Maar voor een volgende reünie is het misschien een gedachte de draad weer op te pakken waar hij is neergelegd. Het was in ieder geval een voortreffelijk idee van het Reüniecomité ons de gelegenheid te geven te vernemen van ons wel en wee na ons *Adieu Rolduc* van lang geleden.

Gespreksnotities: Huub Willems

Op Rolduc in periode 1956 - 1965

Rolduc: een zichtbaar en een onzichtbaar domein

Het eerste dat onmiddellijk ter sprake komt zijn de bezoeken aan de opera's in Aken. De reis ernaartoe, de fascinatie van een grote zaal, een groot orkest, prachtige decors, maar vooral van de schitterende muziek. En van het heerlijke gevoel als we bij terugkomst op Rolduc in de koorgangen met z'n allen uit volle borst de Triomfmars uit Aïda zingen...

De intense ontmoeting met deze kunstvorm vormde ons en blijft ons bij voor de rest van ons leven. Dat geldt voor heel veel ervaringen met vormen van kunst, cultuur en sport op Rolduc. Die ervaringen zouden we niet of in veel mindere mate hebben gehad op een 'gewone' middelbare school. We waren bevoorrecht.

Vervolgens constateren we dat het bij onze persoonlijke ontwikkeling niet uitsluitend om kunstvormen ging. Ook het verenigingsleven op Rolduc is een duidelijke culturele component geweest. Immers: je komt vanuit het ouderlijk nest ineens in een totaal andere wereld waarin alles nieuw en onbekend is. Het systeem van de kleine compagnieën, maar vooral ook de grote hoeveelheid verenigingen en clubs waarbij je je kon aansluiten. Het is door ons ervaren als een uitstekend middel bij het vinden van veiligheid, geborgenheid én de bewustwording van je eigen identiteit. Iemand formuleerde het heel treffend: "De voliëre als redding om gelukkig te blijven..."

We benoemen een interessant fenomeen. We ontwikkelden ons in horizontale en in verticale zin. De klas was een plaats waar je leeftijdgenoten ontmoette, allemaal dezelfde kennis moest verwerven en gezamenlijk opgaven te lijf ging. Een horizontale dynamiek. In de verenigingen en clubs ervoer je een verticale dynamiek. Leerlingen van 2 gym repeteerden en speelden toneel of muziek samen met ouderejaars. Jongens van 5 gym stonden samen met jongens van 3 gym in de tuin over plantjes gebogen. Enz. Het verrijkte je sociale vaardigheden en je inzicht in hoe anderen – jonger of ouder dan jij – zich als persoon ontwikkelden.

We benoemen nog een interessant gegeven. De mogelijkheden om je te ontwikkelen waren eindeloos (zie onderstaande inventarisatie). We werden daarbij voortreffelijk gefaciliteerd. Alle materialen, installaties en voorzieningen waren voorhanden en van grote kwaliteit. Ook daarin waren we zeer bevoorrecht. Maar het bijzondere was dat je de vrijheid kreeg om een eigen invulling te geven aan wat er met die materialen en faciliteiten mogelijk was. Een uitstekende manier om je eigen creativiteit te ontwikkelen.

Dan ontstaat er een diepere gesprekslaag. We constateren dat in de beleving van onze tijd op Rolduc er sprake is van twee 'domeinen'. Een zichtbaar domein met schier onbegrensde mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen in culturele en/of sportieve zin. En een domein daaronder waarin het gedrag van mensen – met name van sommige leraren – betrokken leerlingen buitensporig ongelukkig kon maken. Voor sommigen van ons was dat domein zichtbaar, voor anderen in het geheel niet. Iemand zegt: "Ik ben waarschijnlijk vreselijk naïef geweest, maar het boek Rolduc van Twan Geurts was voor mij een volslagen pijnlijke verrassing." Een ander zegt daarentegen: "Het heeft vele jaren geduurd voordat ik, wat ik had meegemaakt, aan mijn vrouw en kinderen durfde te vertellen."

Iemand zegt: "We hebben zoveel geleerd op Rolduc. Je kon je qua kennis, cultuur en sport eindeloos ontwikkelen, Maar wie leerde ons wat goed en fout is? Hoe je een moreel kompas ontwikkelt?"

En een ander zegt: "Uiteindelijk vind je dat morele kompas in jezelf. Niet in een handleiding van iemand anders. Maar door te beschouwen, door wat je ervaart te laten bezinken en door vervolgens met je eigen kompas je koers te kiezen."

Het is een gedachtewisseling die we nog zeker een uur kunnen voortzetten, maar hora est...

Tussendoor maakte de groep een begin met een inventarisatie van alle verenigingen en clubs die op Rolduc aanwezig waren. Tijdens de middagbijeenkomst maakte Lei Coopmans samen met de 'zaal' de lijst verder compleet. Die ziet er nu zó uit:

- 1 Academie Alberdingk Thijm
- 2 Aquariumclub
- 3 Atletiekclub
- 4 Boekbinderij
- 5 Cabaret
- 6 Casino-nachtegalen (koor Filosoficum)
- 7 Courraad
- 8 Debatingclub
- 9 Dimensie (tijdschrift Filosoficum)
- 10 Drukkerijclub
- 11 DUW: DienstUitvoerende Werken = onderhoud bosquet
- 12 Filmclub Lumière
- 13 Fotoclub (Lei Crombach)
- 14 Goochelclub
- 15 Handboogschutterij 'Roos in bloei'
- 16 Harmonie St. Franciscus
- 17 Heren Zeventien (koepel vrijetijdsbesteding)

- 18 Houtbewerkersclub
- 19 Huismuziekclub
- 20 Knutselclub
- 21 Konijnenclub
- 22 Kusters
- 23 Lijntrekkersclub
- 24 Modelbouwclub
- 25 Monsterverbond (Sjef Mols coordineert hobbyclubs)
- 26 Pioniers
- 27 Pitrietclub
- 28 Poppenkastclub
- 29 Postzegelclub 'Rodaphiel'
- 30 Pottenbakkersclub
- 31 Rolducse Missievereniging
- 32 Rolducse Radio Omroep of RVD: Rolducse Voorlichtings Dienst
- 33 Rolducse Toneel Technici RTT
- 34 Rolducse Toneel Vereniging RTV
- 35 Schaak- en damclub
- 36 Serreclub
- 37 Sterrenclub
- 38 St. Lucas Boetseer- en schilderclub
- 39 Tennisclub
- 40 Type-boek-club
- 41 Voetbalclub
- 42 Volière
- 43 Volleybalclub
- 44 VREE = Van Roda's Eigen Erf, tijdschrift
- 45 Zangkoor

Mis je nog een club? Meld het aan het Reüniecomité...

Lijst verenigingen en clubs: Lei Coopmans
Gespreksnotities: Ton Kock

Op Rolduc in periode 1958 - 1967

Rolduc en de eigen wereldjes

Het aantal clubs en verenigingen waaruit we als de leerlingen van Rolduc vroeger konden kiezen, was indrukwekkend: een groot aantal takken van sport, muziek in de harmonie en bij het koor, fotografie, film, toneel, de goochelclub, de boekbinderij, de voliëre etc. Al pratend en reagerend kwamen we tot een nog veel langere lijst van verenigingen en clubs.

Veel clubs hadden een eigen clubhok. Dat bood de mogelijkheid om te ontsnappen aan de dagelijkse routine. In die clubruimten golden andere wetten, vooral waar het ging om roken en drinken. Het was voor menigeen een eigen wereldje zonder de spiedende ogen van de surveillant en de aandacht van klasgenoten. Een eigen sleutel maakte het soms mogelijk in de nachtelijke uurtjes stiekem de slaapzaal binnen te sluipen en er zo een eigen dagorde op na te houden. Herinneringen aan de gang van zaken bij bijvoorbeeld de RTT en de verkenners hadden vooral betrekking op de eigen wereld waarin veel meer kon dan in de grote wereld van studie- en recreatiezaal.

De werelden die op Rolduc door al die clubs en verenigingen voor je opengingen, betekenden veel voor jongens uit de kleine dorpen in Limburg. De kansen die je kreeg om onvermoede talenten te

ontplooiën, kregen leeftijdgenoten thuis niet. Dat deed je wel vervreemden van de omgeving waar je vandaan kwam. Hier moet zeker genoemd worden het jaarlijkse bezoek aan het Stadttheater Aachen waar we een opera of operette bijwoonden. Kom daar eens om in de Limburgse dorpen! Van belang voor ieders vorming was zeker ook de Academie Alberdinck Thijm. Op zondagnamiddag moest iedereen op vijf gym een (voorbereide) lezing houden over een zelfgekozen thema of een (onvoorbereide) causerie afsteken. Spreken in het openbaar werd zo al jong geoefend.

Voor veel leerlingen was de vrije tijd voor een groot gedeelte gevuld met sport: voetbal en atletiek, tennis en trefbal in de zomer en volleybal en tafeltennis in de winter. In dit verband zijn de diverse intercollegiales het vermelden waard, vooral de voetbalwedstrijden tussen de teams van Weert, Roermond, Sittard en Rolduc. Befaamd waren ook de optredens in de kerk en in de aula van het koor en de harmonie.

De voorbeelden uit de film- en toneelwereld waren hilarisch: hoe de schoolleiding voorkwam dat Albert Mol werd uitgenodigd voor een gastrol in een toneelstuk, hoe het vertonen van de film *Alleman* werd verboden omdat daarin een bevallingsscène zit, hetgeen riskant geacht werd voor de tere jongenszielen. Hoe leerlingen zelf de vrouwenrollen moesten spelen in de jaren waarin er nog geen meisjesleerlingen waren. En hoe de bus met balletdanseressen zodanig op het voorplein geparkeerd moest worden, dat de president ze niet vanuit zijn kamer kon zien binnenkomen. In de goochelclub werden trucs geoefend waar Hans Klok nog een puntje aan kon zuigen.

In het groepsgesprek werden ook opmerkingen gemaakt over het onderwijs, de lessen en de leraren. Dat was plichtmatig, weinig sprankelend. Leraren waren, een enkele uitzondering daargelaten, niet de priesters met wie je je als leerling kon identificeren. Aandacht voor spreekvaardigheid was er in de moderne talen niet. Eigenlijk was het een kwestie van eenzijdig vertalen van de vreemde taal naar het Nederlands. Daar komt bij dat er een zware 'dominantie' in het lesrooster was van de klassieke talen, waar het ook eenzijdig ging om het vertalen vanuit Latijn of Grieks naar het Nederlands.

Wie aangaf dat hij niet 'doorging', d.w.z. niet priester wilde worden, kreeg het dringende advies om spoedig van Rolduc te verdwijnen, meestal aan het einde van vakantie of schooljaar. Of er werd uitdrukkelijk gevraagd om de dissidente voornemens niet met anderen te bespreken.

Gespreksnotities Huub Evers

Op Rolduc in periode 1960 - 1969

Rolduc : grote oogst van culturele herinneringen

Wij hebben in onze bespreking veel méér tijd en betekenis aan culturele herinneringen gegeven dan aan de sportieve. Vroeger was dat bij de meesten van ons omgekeerd....

In de rest van ons leven na Rolduc hebben we (zeer?) veel doorwerking en profijt ervaren van de culturele basis die we hier kregen. Op allerlei manieren en in vele clubs (zie hierna)

Maar we hoorden ook het geluid van Jan Hendriks nl. dat het krabbelen op de ijsvloer, met geleende schaatsen, later heeft geleid tot twee Elfstedentochten. De sport kan dus ook doorwerken in het latere leven. Maar toch: vermoedelijk hebben velen van ons na Rolduc geen voetbal meer aangeraakt. Wellicht is wel een affiniteit tot "veel bewegen" aangemaakt. (Ik zag weinig obesitas in onze groep).

De oogst aan culturele herinneringen was groot:

MUZIEK

- Martin Dieteren werd het verschil tussen noten en apennoten goed duidelijk gemaakt door Schrijen, met stevige en lange hand. Maar met groot en blijvend succes. Hij kwam er ook achter dat er in een rozenhoedje 3 sigaretten pasten, als je stevig doorrookte.
- Veel wervingskracht en verleiding ging uit van dié clubs, zoals zeker het koor, waar roken was toegestaan. Peuken op de houten vloer doven was geen zonde. Wij herinnerden ons het bestaan van rookwedstrijden; wie kon een sigaar het langst aanhouden, zonder de askegel te verliezen?
- Harry Philipsen mocht en kon soms solo sopraan zingen en kreeg zo van een leraar de bijnaam: Pareltje van de Peel. Hij herinnerde zich het gekwebbel en rumoer op het oksaal, als het koor niet hoefde te zingen. Herhaaldelijk werd het koor tot stilte gemaand door Schrijen en Zeijen. Groot was de hilariteit toen de rollen een keer konden worden omgedraaid en de beide heren tot stilte konden worden gemaand.
- Degenen die de bladmuziek mochten omdraaien en de registers mochten trekken of afschakelen tijdens het orgelspel van de heer Zeijen werden ook wel bladluizen genoemd.
- Jan Hendriks werd door Geraerds in het muzikale diepe gegooid met de woorden: "grijp dat ding, oefen en vul zondag dat gat in de Harmonie". Zo maakte hij kennis met de saxofoon en de muziek.
- Ook Jeu Knubben moest er zo aan geloven, hoewel het gewenste oefenen niet altijd lukte. Ach, hij had immers al muzikale ervaring op een gitaar met de Silvretta's. Met dit popgroepje had hij al aandacht getrokken tot op de markt in Kerkrade.
- Gememoreerd werd dat er plotseling twee concurrerende koren waren, dat van Pierre Severens naast het officiële koor van H. Schrijen. De "Courlijsters" onder leiding van Severens zongen ook profane cantates....
- Concluderend: velen kwamen voor het eerst serieus en actief met muziek in aanraking op Rolduc, met blijvende gevolgen in de rest van hun leven. Dat gold zeker ook voor jongens uit arbeidersgezinnen. Voor sommigen kwam het echter niet veel verder dan het beluisteren van de hitparade van radio Luxemburg.
- Het bezoek aan Aken voor het bijwonen van opera's en operettes riep diverse, overwegend positieve reacties op. De eerste uitvoering die wij bijwoonden was Aïda van G. Verdi. De tocht naar Aken in de winter van 1960 was georganiseerd door docent Rob Salemans, samen met zijn "Culturele Kring" voor de leerlingen van 3 gym en hoger. We gingen met bussen van White Cars Heerlen. Indrukwekkend. Lei Bodelier was bij aankomst zwaar geïmponeerd door de Teutoonse Griekse voorzijde van het gebouw en vervolgens in verwarring over het gebodene binnen. Operettes vielen bij hem als zaad op kale rots, maar manmoedig trachtte hij ze mooi te vinden.

FILMS

- Films/Lumière. Daar hadden we allemaal zeer positieve herinneringen aan. Spontaan werden titels genoemd, zoals West Side Story, the Birds en Vrouw in het zand. Zij waren toegankelijk en maakten diepe indruk. In 1965/6 wel 14 stuks. Toon Peeters roemde de inventiviteit om zoveel films hier te krijgen, soms nog vóór ze in roulatie waren. Alle eer aan Stassen. En de filmkeuring die gaandeweg opvallend liberaal bleek. Er werd weinig geknipt. "der stroek mot droet" (en niet de pikante scène).

- Onze "nimfen" Riny, Annie en Marga gaven aan dat zij het culturele leven grotendeels moesten missen. Alleen de films mochten zij af en toe zien. De confrontatie met de jongens werd te link geacht. Terecht natuurlijk...

DE LETTEREN

- Jo Daemen memoreerde dat er declamatiewedstrijden waren en dat hij zelfs een keer met Frits Roumen naar Hilversum is geweest. Ook waren er lezingen en causerieën onder leiding van Wijnen, Meertens en Berkels. Tijdens de avondstudie op zondag voor 5 gym in het "vergaderlokaaltje" en voor 6 gym in het "studieklasje" werden deze academies onder de naam Alberdinck Thym gehouden. Spannend werd het toen Bèr Miessen de evolutietheorie van Darwin besprak. Berkels gaf geen krimp, ondanks een rood hoofd. Lei Bodelier weet zich alleen nog het zweet in zijn handen te herinneren, terugdenkend aan zijn eigen causeriebeurt. We waren het helemaal niet gewend om in het openbaar te spreken.

TEKENEN/SCHILDEREN.

- Jan Hendriks kreeg een keer een prijs voor tekenen, tot zijn eigen verrassing. De keer dat er buiten werd geschilderd gaf hem een euforisch geluksgevoel. Het heeft hem ertoe gebracht dat hij nog steeds tekent en schildert. Anderen herinneren zich vooral de scherpe gutsen en het weerbarstige linoleum. Het was altijd "een rommeltje" daar op de tekenzaal. De beide wasbakken lagen meestal vol met ijzeren paletten waarop nog resten plakkaatverf kleefden.
- De knutselklas heeft onder meer triplex kerststaltes opgeleverd die sommigen uit onze groep nog steeds koesteren of zojuist toch maar hebben weggegooid. Onze studiegenoot Henk Reubsat heeft daar ooit een prachtige vrachtauto van triplex gemaakt die later door de Vincentiusvereniging cadeau werd gedaan aan een gezin in Kerkrade. Op 2 gym. waren de z.g. "zakbiljarten" populair. Een miniatuur biljart met kralen als ballen en dik pitriet als keu zorgden ook tijdens de lessen, voor veel hilariteit.

EN DAN NOG...

- Pesten. Er werd zeker geplaagd, onderscheid gemaakt en er werden bijnamen uitgedeeld, maar we hadden niet het idee dat dat tot structureel pestgedrag en uitsluiting leidde. Het bestaan van compagnieën en hechte vriendschappen zorgde voor sociale inbedding, zonder grove uitsluiting. Als je ergens slecht in was, kon je dat elders compenseren. En iedereen was wel ergens goed in.
- Het samenstellen van elftallen kon wel een hard gelag zijn voor de mindere voetbalhelden. Van Loo liet soms de krukken kiezen als vorm van compenserende gerechtigheid. De slechte voetballers waren overigens vaak in de klas de betere leerlingen.
- Gememoreerd werd dat Rolduc furore maakte op het terrein van dammen en schaken. Met competities, en wedstrijden met coryfeeën zoals Ton Sybrands. Er werd een record blind simultaandammen verbroken. En Pierre Urlings was een van de weinigen die hem konden weerstaan.

Gespreksnotities Lei Bodelier

Op Rolduc in periode 1963 - 1975

Rolduc in de jaren zestig: tijd van versoepeling

Onze klasse-bijeenkomst omvatte de jongste deelnemers van de reünie, uit de laatste tien jaar van het internaat, toen de regels - in ieder geval in de tweede helft van de jaren zestig - in rap tempo aanmerkelijk versoepeld werden in vergelijking met het klassieke internaat. Oudere reünisten zullen zich daarom misschien niet in alles terug herkennen.

We begonnen met een algemeen rondje, waarin iedereen zich nog even voorstelde, en een globale evaluatie gaf van zijn beleving van zijn jaren op Rolduc. In het algemeen was die beoordeling positief, zij het met kanttekeningen. Een van de meest opmerkelijke opmerkingen, die herhaaldelijk terugkwam, was dat men op een bepaalde manier vrijer was dan thuis. Met name op cultureel gebied. Let wel: dat betekende geen veroordeling van de thuissituatie, alleen dat op Rolduc soms meer dingen konden en meer discussie mogelijk was dan in de gesloten dorps-milieus, waar de meesten van ons uit vandaan kwamen. Zo kon een discussie met staf en leraren op Rolduc soms minder emotioneel belastend zijn dan met de ouders thuis. Want daarin speelden emotionele banden een grotere rol dan in de meer afstandelijke relaties op Rolduc. Hoewel het gebrek aan emotionele bindingen op een internaat vaak ook als een gemis kon

worden gezien, kon paradoxaal genoeg net dit afstandelijke karakter meer ruimte geven tot het vormen van eigen meningen, ook al weken die vaak af van die van de staf.

Daarbij moet ook worden opgemerkt dat in de jaren waarin wij op Rolduc zaten (1962-1975) een geweldige uitbreiding plaats vond op het punt van wat je wel en niet mocht lezen. Eind jaren zestig waren er eigenlijk geen beperkingen meer op wat je mocht lezen: Wolkers was toegestaan, en werd zelfs in de klas besproken, evenals de “bijzondere vriendschap”-scenes in de “Kleine Republiek” van Lodewijk van Deyssel, die tot dan toe altijd taboe waren geweest. We mochten vrij naar de bibliotheek in Kerkrade gaan, waar die boeken publiekelijk in de kast stonden. De jongere staf, die het overgrote deel van het dagelijks toezicht deed, was zelf politiek en cultureel vaak zeer vooruitstrevend, en vond het moeilijk om de officiële traditionele normen strikt te handhaven. Er waren ook te veel discussies in de staf zelf om op dat punt strakke lijnen te trekken. In ieder geval was de situatie rond 1970 heel onvergelijkbaar met die van tien jaar eerder.

Een veel genoemd positief punt was het “culturele jongerenpaspoort”, waarmee je een tiental keren op eigen initiatief naar theater- en concertvoorstellingen in Heerlen of Kerkrade kon gaan. Naar eigen keus. Dus ook naar toneelstukken als “Wachten op Godot” van Becket, waarin iedere zin van het leven ontkend werd. Dat was bij velen thuis alleen fysiek al niet mogelijk geweest. Verder: als we “uitgaan in Kerkrade”, bijvoorbeeld naar de “Cosy Corner” ook tot het culturele leven mogen rekenen, dan was ook dat aan het einde van de jaren zestig zonder meer mogelijk. Al moest je natuurlijk wel om tien uur terug zijn:-) Ook herinneren zich sommigen nog de danslessen met de MMS. Aan “Beatmuziek” werd in de tweede helft van de jaren zestig geen beperkingen opgelegd, evenmin als het uitbundig versieren van chambrettes met popidolen.

Er werd ook uitgebreid gepraat over het doordringen van de TV op Rolduc. Van één keer per week op zondag op een geprojecteerd scherm op de aula begin jaren zestig, tot iedere dag in de bijzaal van de grote speelzaal, later die van het Megaron. Het programma werd vastgesteld door de prefect, maar er zijn geen herinneringen dat dat tot kritiek of problemen leidde. Voetbalwedstrijden kregen natuurlijk altijd absolute voorrang.

Wat iedereen aan de interne cultuur-evenementen het meest is bijgebleven, zijn de grote toneelopvoeringen in de aula. Van kluchten als “Voetbal Henkie”, komedies als “Bloed en Liefde” van Bomans, tot zware stukken als “Antigone” van Anouilh, en “Romulus de Grote” van Dürrenmatt. Het waren voor de toneelspelers onvergetelijke ervaringen, en ook de niet-spelers kregen veel mee door de uitgebreide aandacht die er in de lessen aan werd besteed. En het was natuurlijk ook een mooie gelegenheid om wat intensiever in contact te komen met de extern aangetrokken dames. Iedereen herinnert zich de Franse zwier waarop regisseur Jan Lenders de dag erna het applaus in de eetzaal in ontvangst nam.

Heel bijzonder waren ook de voorstellingen van de filmclub Lumière, in de aula die voor een school bijzonder goed geoutilleerd was. Festivals als die van de Russische films en Poolse films lieten vaak avant-garde films zien, terwijl ook kaskrakers als “The Birds”, en “West Side Story”

iedereen zijn bijgebleven. Opvallend was de vertoning van “Het evangelie volgens Mattheus” van de “communist” Pasolini, die ook bij sommige leraren positieve reacties opriep. Zo veel en zo gevarieerde filmcultuur was voor de meesten in de thuissituatie ondenkbaar geweest.

Van de laatste jaargangen van het internaat rond 1970 zijn vooral de sessies bijgebleven op de kamer van “Jimmy” Stassen, de vroegere presidents-kamer aan het voorplein. Daar werden allerlei films vertoond die hij op video had opgenomen, en die hij artistiek belangrijk vond. Wel moet daarbij aangetekend worden dat voor velen de meest sprekende herinnering de grote doos sigaren was, die midden op tafel stond en die aan het einde steevast helemaal leeg was, met verdacht uitpuilende sokken onder de broekspijpen van de vertrekkende jongens.

Er werden ook speciaal uitvoeringen voor Rolduc georganiseerd, in de aula of in Kerkrade, maar die trokken nauwelijks aandacht. Wel herinnerden velen zich nog het optreden van Herman van Veen, waarin die zich per ongeluk met een trommelstok tegen het hoofd sloeg bij het zingen van “Drie schuimtamboers”.

Er waren heel wat herinneringen van RTV-ers, die toneel- en filmvoorstellingen technisch ondersteunden, en daarbij hun eigen wereld binnen Rolduc vormden. Daar was veel meer mogelijk was dan in de rest van het internaat, zoals het vóórbekijken van films met jenever, en het terugsturen van een te blote film.

Sport was natuurlijk een alles beheersend element op Rolduc, met name het continue voetballen op de Cour. Met enige nostalgie werd aan de gymleraar Van Loo teruggedacht, ook al genoot zijn nadruk op voetballen (als het sneeuwde vanuit zijn autootje langs de middellijn) niet ieders voorkeur. Het zwarte gravel op het voetbalveld, waar je je benen aan stuk stootte, is ook iedereen bijgebleven. Heel Rolduc heeft zijn begrafenis na zijn plotselinge dood rond 1970 bijgewoond. Er waren ook wel wat tegengeluiden van mensen die niet goed in sport waren, en die zich daardoor toch wel wat teruggesteld voelden in hun sociale contacten (bijvoorbeeld opname in compagnieën), maar erg zwaar leek daar toch niet aan getild te worden.

Gememoreerd werden de vele clubs die sinds eind jaren vijftig, vooral op initiatief van Lei Crombach, werden opgericht: grote clubs als de Serre, het zangkoor onder leiding van “Juul” Schrijen, de harmonie, maar ook kleinere als de boekbindersclub en de VREE. Een complete lijst is opgenomen op de site van Lève Rolduc. De vrije-tijds-besteding was daarmee een stuk gevarieerder dan in de jaren vijftig. Al bleef natuurlijk een belangrijk deel van de vrije tijd voorbehouden aan pingpongen, tafeltennis, kaarten en schaken in de speelzaal.

Samenvattend waren de jaren zestig een tijd van groot cultureel en sportief aanbod op Rolduc, dat de meeste leerlingen thuis niet meegekregen zouden hebben. Ze werden dan ook op de klasse-bijeenkomst onverdeeld als positief ervaren. Het was echter ook de tijd waarin de twijfel aan de zin van een katholieke internaats-opvoeding steeds sterker naar voren kwam, en die binnen ongelooflijk korte tijd tot de sluiting van het internaat zou leiden. Natuurlijk waren op dat moment ook de mogelijkheden van cultuur en sport in de thuissituatie wel zozeer toegenomen, dat daar eigenlijk ook geen internaat meer voor nodig was.

Gespreksnotities: Jan Hartmann

Elkaar ontmoeten in de kloostergangen...

...In de eetzaal...

of aan de bar...